

KRAJOWA SEKCJA NAUKI INSTYTUTÓW BADAWCZYCH
Niezależny Samorządny Związek Zawodowy

SEKRETARIAT : INSTYTUT NAFTY I GAZU
31-503 KRAKÓW, ul. Lubicz 25a,

tel. 653-25-12 w. 127

fax. 653-16-65 lub 421-00-50
email: dudek@inig.pl
zndudek@cyf-kr.edu.pl

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 -2012

JERZY DUDEK

PRZEWODNICZĄCY KRAJOWEJ
SEKCJI NAUKI
INSTYTUTÓW BADAWCZYCH
NSZZ SOLIDARNOŚĆ

KRAKÓW, 11 KWIETNIA 2012

INSTYTUTY BADAWCZE w latach 2008 - 2012

INFORMACJE OGÓLNE W POLSCE FUNKCJONUJĄ TRZY SEKTORY BADAWCZE

- **SZKOŁY WYŻSZE**
- **POLSKA AKADEMIA NAUK**
- **INSTYTUTY BADAWCZE**

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

Instytuty badawcze stanowią duży potencjał laboratoryjny i badawczy. Praca naukowa jest ważnym elementem naszych działań. Zatrudniamy pracowników naukowych, badawczo-technicznych i inżynieryjno-technicznych, którzy wdrażają wyniki badań. Przypomnijmy, że około 20 instytutów badawczych powstało w okresie dwudziestolecia międzywojennego.

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

**Instytuty badawcze powstałe w XX-leciu
międzywojennym np.:**

- 1. Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny (1918 r.)**
- 2. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej (1919 r.)**
- 3. Państwowy Instytut Geologiczny (1919 r.)**
- 4. Morski Instytut Rybacki w Gdyni (1921 r.)**
- 5. Instytut Chemii Przemysłowej (1922 r.)**
- 6. Instytut Lotnictwa (1926 r.)**
- 7. Instytut Tele- i Radiotechniczny (1929 r.)**
- 8. Instytut Badawczy Leśnictwa (1930 r.)**
- 9. Wojskowy Instytut Techniki Pancernej i Samochodowej (1934 r.)**
- 10. Instytut Nawozów Sztucznych (1935 r.)**

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

Instytuty powołane po II wojnie światowej, np.:

- **Instytut Nafty i Gazu (1944 r.)**
- **Główny Instytut Górnictwa (1945 r.)**
- **Instytut Geodezji i Kartografii (1945 r.)**
- **Państwowy Instytut Weterynaryjny (1945 r.)**
- **Instytut Elektrotechniki (1946 r.)**
- **Instytut Metalurgii Żelaza (1946 r.)**
- **Instytut Gruźlicy i Chorób Płuc (1948 r.)**
- **Instytutu Techniki Budowlanej (1949 r.)**
- **Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa - PIB (1950 r.)**

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

W latach 60. i 70. XX wieku tworzone:

- branżowe centralne ośrodki badawczo-rozwojowe,
- centralne laboratoria,
- ośrodki badawczo-rozwojowe.

**Działało w tym okresie około 300 jednostek
badawczo-rozwojowych**

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

Rok	Liczba instytutów	Liczba pracowników
1990	260	72 060
2007	171	24 162
2012	118	27 673 w tym 12 000 pracowników naukowych

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

**Obecnie działa 118 instytutów badawczych,
w tym:**

- » **71 instytutów technicznych,**
- » **23 instytuty medyczne,**
- » **15 instytutów przyrodniczych,**
- » **9 instytutów ekonomiczno-humanistycznych.**

**14 instytutów badawczych ma status
Państwowego Instytutu Badawczego.**

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

Działalność Instytutów to ważne źródło nowych technologii wdrażanych w polskim przemyśle. Niektóre instytuty pełnią wyjątkowo ważne funkcje służb publicznych,

np. Państwowy Instytut Weterynaryjny - PIB, Państwowy Instytut Geologiczny - PIB, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej - PIB. Inne - jak Instytut Pomnik - Centrum Zdrowia Dziecka, Centrum Onkologii – Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie, Instytut Reumatologii, Instytut Hematologii i Transfuzjologii, Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu - biorą czynny udział w systemie ochrony zdrowia.

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

Instytuty badawcze nadzorowane są przez poszczególne resorty.

Grupa instytutów nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi prowadzi badania związane z żywnością i jej bezpieczeństwem; należą do nich, m.in. Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Rośli - PIB, Instytut Ochrony Roślin - PIB, Instytut Zootechniki - PIB.

W rozwoju gospodarki i społeczeństwa uczestniczy duża grupa instytutów nadzorowanych przez Ministra Gospodarki.

INSTYTUTY BADAWCZE

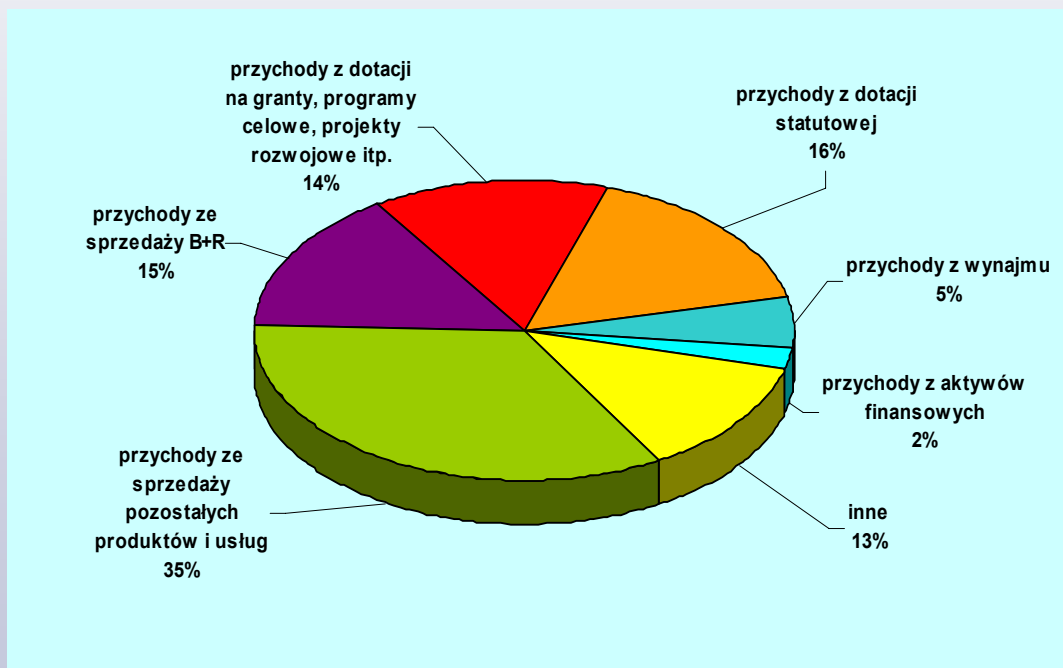
w latach 2008 - 2012

Przychody Instytutów Badawczych (JBR)

- **W 2008 roku przychody instytutów badawczych ogółem wyniosły ok. 5 miliardów zł.**
- **Udział dotacji statutowej wynosił 12,4%.**

INSTYTUTY BADAWCZE w latach 2008 - 2012

STRUKTURA PRZYCHODÓW W ROKU 2009 RESORT GOSPODARKI

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

RADA GŁÓWNA

Instytuty badawcze są reprezentowane przez **Radę Główną Instytutów Badawczych**, która składa się z 31 przedstawicieli wybieranych, co trzy lata, w demokratycznych wyborach

Przewodniczącym RGIB jest **prof. Leszek Rafalski**, dyrektor Instytutu Badawczego Dróg i Mostów.

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

Instytuty badawcze prowadzą badania naukowe, przede wszystkim stosowane, ale również podstawowe, na rzecz innowacyjności polskiej gospodarki, ochrony zdrowia, rolnictwa, obronności, ochrony środowiska, infrastruktury, bezpieczeństwa.

Wyniki prac instytutów badawczych są wdrażane do praktyki, a w ostatnich latach instytuty uzyskały wiele nagród za innowacyjne rozwiązania.

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

Podstawową rolą instytutów badawczych jest prowadzenie takiej działalności, która kończy się wdrożeniami.

Faktem jest, że udział tych jednostek w nowych rozwiązaniach jest dominujący – jest to ok. 80% wszystkich rozwiązań stosowanych w kraju.

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

Udział w targach międzynarodowych w Polsce

- **III Międzynarodowa Wystawa Wynalazków i Innowacji IWIS 2009 Warszawa**
- **Międzynarodowe Targi Rolno-Przemysłowe AGRO-TECH 2009**
- **II Międzynarodowe Targi Przemysłu Chemicznego EXPOCHEM 2009 w Katowicach**
- **Międzynarodowe Targi Poznańskie**
- **XVI Giełda Polskich Wynalazków**
- **VIII Edycja Międzynarodowego Konkursu EKO-2009 Częstochowa**
- **XV Międzynarodowe Targi Technologii dla Odlewnictwa METAL**
- **VI Międzynarodowe Targi Technologii i Urządzeń dla Spawalnictwa Kielce**
- **Targi AUTOMATICON**

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

TARGI MIĘDZYNARODOWE ZA GRANICĄ

- Światowe Targi Wynalazczości, Badań Naukowych i Nowych Technik Brussels Innova (Brussels Eureka) 2009
- 37 Międzynarodowa Wystawa Wynalazków, Techniki i Nowych Produktów w Genewie
- Międzynarodowa Wystawa Wynalazczości Women Inventor 2009 Seul
- 61. Międzynarodowa Wystawa "Pomysły - Innowacje - Nowe Produkty IENA 2009" Norymberga
- 107. Międzynarodowy Salon Wynalazczości "CONCOURS LEPINE" 2009 Paryż
- Międzynarodowa Wystawa Wynalazków, Badań Naukowych i Nowych Technologii INVENTIKA 2009 Bukareszt
- Międzynarodowa Wystawa "International Invention's Days" Bangkok
- IX Moskiewski Międzynarodowy Salon Innowacji i Inwestycji
- Genius Europe Międzynarodowe Targi Wynalazczości Budapeszt
- Międzynarodowe Targi Nowych Pomysłów, Produktów i Technologii ARCA Zagrzeb
- Międzynarodowa Wystawa Invention Show & Technomart INST 2009 Taipei
- V Międzynarodowa Wystawa Wynalazków i Nowych Technologii Sewastopol
- HI-TECH 2009 Sankt Petersburg

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

WYRÓŻNIENIA I NAGRODY

- **174 medale otrzymane na międzynarodowych targach – 92 złote, 46 srebrnych i 36 brązowych**
- **Najaktywniejsze instytuty (JBR-y):**
 - **Instytut Nafty i Gazu w Krakowie**
 - **Instytut Włókiennictwa w Łodzi**
 - **Instytut Elektrotechniki w Warszawie**

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

WYRÓŻNIENIA I NAGRODY

- dyplomy MNiSW za promocję polskich wynalazków za granicą
- nagrody i wyróżnienia w konkursach
- nagrody i odznaczenia dla naukowców
- nagrody specjalne Ministra Gospodarki RP i innych ministrów

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

PATENTY

- Zgłoszono 120 wynalazków
- Uzyskano 186 patentów i wzorów użytkowych
- Najaktywniejsze jbr-y:
 - Instytut Nawozów Sztucznych
 - Instytut Technologii Elektronowej
 - Instytut Nafty i Gazu
 - Instytut Tele- i Radiotechniczny

INSTYTUTY BADAWCZE w latach 2008 - 2012

INSTYTUTY BADAWCZE PO REFORMIE SYSTEMU NAUKI

1 października 2010 weszły w życie przepisy reformujące system nauki, obejmujące pięć ustaw, w tym:

- ustawę o **instytutach badawczych** (Dz. U. Nr 96, poz. 618)
- jednostki badawczo-rozwojowe działające na podstawie dotychczasowej ustawy **stały się instytutami badawczymi**,
- podobnie jak poprzednio, **Instytutem badawczym** w rozumieniu nowej ustawy **jest państwowa jednostka organizacyjna, wyodrębniona pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, posiadająca osobowość prawną**,
- w związku z tym, **nie jest to zmiana formy prawnej wymagająca zamykania i otwierania ksiąg rachunkowych** na 1 października 2010r.

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

Nowa ustawa o instytutach badawczych

Celem nowej ustawy jest:

- uporządkowanie zakresu działalności instytutów,**
- zasada działania „non profit”,**
- umożliwienie przeznaczenia części zysku na badania własne,**
- określenie wymagań na funkcję dyrektora.**

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

Nowa ustawa o instytutach badawczych

Uporządkowany został zakres działalności, poprzez sformułowanie katalogu, czym instytut powinien się zajmować w działalności podstawowej, a także doprecyzowanie, iż może prowadzić działalność gospodarczą. Dodajmy, że ta część działalności jest opodatkowana tak, jak działalność każdej spółki.

Druga bardzo ważna sprawa to możliwość pozostawiania zysku w instytucie. Nie mniej niż 8 proc. zysku musi być przeznaczony na fundusz rezerwowy, ale pozostała część może być przeznaczona na fundusz badań własnych, na fundusz nagród, na fundusz stypendialny.

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

Najpilniejsze zadania dla instytutów badawczych wynikające z nowych ustaw:

- 1. W terminie 2 miesięcy od dnia wejścia w życie ustaw, jednostki naukowe posiadające kategorię 1 lub 2, zgłoszą kandydatów do pierwszego składu Komitetu Ewaluacji Jednostek Naukowych (art. 38 ust.1 ustawy wprowadzającej).**
Wymogi dotyczące kandydatów i członków Komitetu określa art.36 i 37 ustawy o zasadach finansowania nauki.
- 2. W terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy instytuty badawcze dostosują swoje statuty i regulaminy organizacyjne do postanowień tej ustawy.**
- 3. W ciągu 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy instytuty badawcze dostosują strukturę podległości służbowej pracowników do postanowień art. 39 ust. 2 ustawy o instytutach badawczych.**
- 4. W ciągu 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy instytuty badawcze dostosują zasady wynagradzania pracowników w zakładowym układzie zbiorowym pracy lub w zakładowym regulaminie wynagradzania.**

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

Najpilniejsze zadania dla instytutów badawczych wynikające z nowych ustaw:

- 5. Rada naukowa** jednostki badawczo-rozwojowej zaliczonej do **kategorii 1**, która stała się instytutem badawczym, działa w dotychczasowym składzie, jednak **nie dłużej niż 9 miesięcy** od dnia wejścia w życie ustawy
- 6. Rada naukowa** jednostki badawczo-rozwojowej zaliczonej do **kategorii 2, 3 lub 4**, która stała się instytutem badawczym, działa w dotychczasowym składzie, jednak **nie dłużej niż 24 miesiące** od dnia wejścia w życie ustawy
- 7. Tryb wyborów rady naukowej** reguluje regulamin wyborów **ustanowiony przez dyrektora** instytutu po zasięgnięciu opinii rady naukowej.

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

KATEGORYZACJA

Do czasu przyznania jednostkom naukowym kategorii na podstawie nowej ustawy o zasadach finansowania nauki, jednostki naukowe posiadające kategorię przyznaną na podstawie dotychczasowych przepisów otrzymują następujące kategorie:

- 1) A - jednostki naukowe posiadające kategorię 1;**
 - 2) B - jednostki naukowe posiadające kategorię 2 lub 3;**
 - 3) C - jednostki naukowe posiadające kategorię 4 lub 5.**
- W myśl art. 36 ustawy o instytutach badawczych minister nadzorujący będzie przeprowadzał audyt wszystkich nadzorowanych instytutów nie rzadziej niż raz na 3 lata.
 - Pierwszemu audytowi, w **terminie 18 miesięcy** od dnia wejścia w życie ustawy, poddane zostaną jednostki, które uzyskały **kategorię 2, 3 lub 4.**
 - Sprawozdanie z audytu instytutu ogłoszone będzie na stronie podmiotowej ministra nadzorującego w Biuletynie Informacji Publicznej.

INSTYTUTY BADAWCZE w latach 2008 - 2012

KATEGORYZACJA

- Wszystkie instytuty badawcze zostaną ocenione przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych w **terminie nie dłuższym niż 24 miesiące** od dnia wejścia w życie ustawy.
- Na podstawie tej oceny przyznana zostanie kategoria A+, A, B lub C (art.32, ust.3 ustawy wprowadzającej).
- Jednostka naukowa, której została przyznana kategoria C, otrzyma dotacje na utrzymanie potencjału badawczego na okres 6 miesięcy od dnia przyznania kategorii, w tym na finansowanie kosztów restrukturyzacji.
- Jednostka naukowa, która otrzymała kategorię C, może złożyć wniosek o ponowną ocenę **nie wcześniej niż po upływie 12 miesięcy** od dnia przyznania kategorii C.

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

FINANSOWANIE DZIAŁALNOŚCI STATUTOWEJ

- sukcesywne zmniejszanie środków budżetowych przeznaczonych na działalność statutową i przesuwanie ich do systemów grantowych
- wydatki na działalność statutową, badania własne i inwestycyjne spadły realnie o ok. 5%. Nominalne planowane wydatki na rok 2008 i na rok 2012 wynoszą odpowiednio 2,3 mld zł i 2,44 mld zł, przy kilkunastoprocentowej inflacji.

INSTYTUTY BADAWCZE w latach 2008 - 2012

INSTYTUT NAFTY I GAZU

Umowy na wykonanie prac badawczych i usługowych 320

Realizowano 24 projekty badawcze: własne, rozwojowe, celowe, zagraniczne

- **Na 20 wystawach uzyskano łącznie 91 nagród, wyróżnień i dyplomów, w tym:**
- **Złoty Medal: 25**
- **Srebrny Medal: 18**
- **Brązowy Medal: 17**
- **Nagrody Specjalne: 7**
- **Medal M. Curie-Skłodowskiej: 24**
- **MTE, Kuala Lumpur (Malezja), INTERNATIONAL EXHIBITION OF INVENTIONS OF GENEVA (Genewa,**
- **Szwajcaria), ARCHIMEDES (Moskwa, Rosja), PRO-INVENT (Cluj, Rumunia), KIWIE (Seul,**
- **Korea), ARCA (Slatina, Chorwacja), ITEX 2011 (Kuala Lumpur, Malezja), EUROINVENT (Iasi, Rumunia),**
- **INVENTICA (Iasi, Rumunia), INST (Tajwan), NOWY CZAS (Sewastopol, Ukraina), iENA (Norymberga,**
- **Niemcy), BRUSSELS INNOVA EUREKA CONTEST (Bruksela, Belgia), SUF125 (Szwecja),**
- **Liczba zgłoszeń patentowych dokonanych w Urzędzie Patentowym RP 6**
- **. Liczba udzielonych patentów na rzecz Instytutu Nafty i Gazu 8**

INSTYTUTY BADAWCZE w latach 2008 - 2012

PODSUMOWANIE

- **Zespoły ekspertów, od których zależy przyznawanie środków finansowych jednostkom naukowym, powinny być reprezentatywne dla wszystkich środowisk naukowych tak, aby miały w nich swoich reprezentantów zarówno instytuty badawcze, jak i placówki Polskiej Akademii Nauk (PAN) czy uczelnie.**
- **Wnioski na projekty składane przez instytuty badawcze nie zawsze były oceniane obiektywnie.**
- **Ważne jest także, aby w zespołach, które zajmują się opiniowaniem badań stosowanych, byli też praktycy, a nie tylko teoretycy.**
- **Osoby, które będą decydować o przyznaniu środków na badania, powinni posiadać wiedzę ekspercką na temat gospodarki.**

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

PODSUMOWANIE

Z ustawy o zasadach finansowania nauki zniknęły projekty celowe współfinansowane przez resort nauki i przemysł.

Istnieje obawa się, że takie projekty będą prowadzone w zmniejszonym zakresie.

Decyzja o tym będzie zależała od dyrektora i rady NCBR.

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

PODSUMOWANIE

- Ustawa daje dość szerokie możliwości przekształceń, łączenia instytutów z uczelniami czy instytutami PAN.
- Dotychczas nie ma przypadków takich połączeń międzysektorowych.
- W nowej ustawie zostały wprowadzone zapisy, których nie było w poprzedniej. To są komisje przygotowujące przekształcenie i monitorujące wprowadzenie całego planu przekształcenia w życie. Wprowadzono je, by unikać sytuacji, kiedy przed podjęciem decyzji o włączeniu małej jednostki do dużej okazuje się, że np. nie jest znane rzeczywiste zadłużenie włączanej jednostki.

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

PODSUMOWANIE

Ważną rolą KEJN będzie przygotowanie takich kryteriów, by uwzględnić specyfikę poszczególnych pionów.

Ustawa zakłada, że jednostki z różnych pionów – uczelni, PAN i instytutów badawczych – będą oceniane w różny sposób, oddzielnie.

To jest rzecz trudna i wymagająca wyważonego podejścia. Ocena może być dokonana na podstawie dorobku naukowego (artykuły, monografie) i wdrożeniowego (uczestnictwo w programach międzynarodowych, patenty, wdrożenia).

Wbrew funkcjonującym czasem opiniom, podchodzimy bardzo poważnie do publikacji w dobrych czasopismach zagranicznych. Dobra pozycja znacznej części instytutów jest min. efektem tych działań.

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

PODSUMOWANIE

- Jednostki badawczo-rozwojowe nie musiały stosować procedur zamówień publicznych podczas zakupu sprzętu i materiałów potrzebnych do badań według ustawy o jednostkach badawczo-rozwojowych (DzU nr 134, poz. 934), Dzięki temu łatwiej pozyskiwano zlecenia od podmiotów komercyjnych.
- W aktualnej ustawie zapis ten nie został uwzględniony.

INSTYTUTY BADAWCZE

w latach 2008 - 2012

Najważniejsze zadania na dziś i na jutro:

- **Dostosowanie działalności instytutów badawczych do zmieniających się potrzeb gospodarki.**
- **Przyjęcie kryteriów oceny jednostek naukowych uwzględniających ich wpływ na innowacyjność.**
- **Przygotowanie do programu „Horyzont 2020” i krajowych programów badawczych**
- **Tworzenie konsorcjów naukowo-przemysłowych z udziałem jednostek szkół wyższych, PAN, instytutów badawczych i przedsiębiorców.**